

Manual de tractament periodístic de l'esport femení i les dones esportistes

BECA TEIKA – UNIÓ DE PERIODISTES VALENCIANS

(p)
Unió de
Periodistes
Valencians

teika
EL BUEN VENDING

Anna
Boluda Gisbert

teika
EL BUEN VENDING

(p)
Unió de
Periodistes
Valencians

Manual impulsat per Teika i la Unió de Periodistes Valencians per a oferir solucions i ferramentes als mitjans de comunicació en el tractament de les notícies sobre l'esport femení i les dones esportistes.

© Anna Boluda Gisbert, 2023

© Teika i Unió de Periodistes Valencians

1ª edició: octubre 2023

Textos: Anna Boluda Gisbert

Correcció: Frederic Barber

Disseny i maquetació: Alba Llidó Bataller

Fotomuntatge coberta: Enrique Torres Fernández

Impressió: Mateco

No es permet la reproducció total o parcial d'aquesta obra, ni la seua incorporació a un sistema informàtic, ni la seua transmissió en qualsevol forma o per qualsevol mitjà (electrònic, mecànic, fotocòpia, enregistrament o altres) sense autorització prèvia i per escrit dels titulars del copyright. La infracció d'aquests drets pot constituir un delictes contra la propietat intel·lectual.

Manual de tractament periodístic de l'esport femení i les dones esportistes

Anna Boluda Gisbert

BECA TEIKA – UNIÓ DE PERIODISTES VALENCIANS

Pròleg

El tractament de l'esport femení en els mitjans de comunicació: un manual per a la igualtat informativa.

En els darrers anys hem sigut testimonis d'un augment significatiu de la presència i rellevància de l'esport femení en els mitjans de comunicació. Aquesta importància creixent ha obert pas a un debat fonamental sobre la necessitat d'un tractament informatiu equitatiu i just per a les atletes i equips femenins. Per a abordar aquesta qüestió i fomentar la igualtat en la professió periodística, la Unió de Periodistes Valencians i Teika han volgut impulsar un manual que busca orientar els professionals actuals i futurs en aquest àmbit.

Les fites esportives d'atletes i equips femenins desperten l'interés d'un públic cada vegada més ampli. No obstant això, aquest protagonisme de l'esport femení també ha posat de manifest la falta d'un manual d'estil per a un correcte processament informatiu.

Malgrat els avanços, la professió periodística encara comet errors en el tractament de l'esport femení. Els estereotips de gènere, la falta de visibilitat i la subrepresentació de les atletes i equips femenins són alguns dels desafiaments als quals s'enfronta el periodisme esportiu d'aquest àmbit.

És essencial destacar que tant els mitjans de comunicació com les atletes i clubs comparteixen responsabilitats en la millora del tractament de l'esport femení. D'una banda, alguns mitjans no han adaptat els seus enfocaments i continguts per a reflectir el creixent interès en l'esport femení i els seus protagonistes. Trencar amb estereotips i prejudicis de gènere requereix un compromís ferm per part de periodistes i editors.

D'altra banda, moltes atletes i clubs encara no han aconseguit una plena professionalització. Això

pot dificultar l'accés a informació actualitzada i comunicacions adequades per part dels mitjans. La falta de recursos i suport per a la promoció i visibilitat dels esports femenins també pot contribuir a la bretxa informativa.

Davant aquests desafiaments, aquest manual pretén desenvolupar l'impuls d'un tractament equitatiu de l'esport femení en els mitjans de comunicació. Una guia pràctica per a periodistes, editors i professionals del món de la informació, amb l'objectiu de sensibilitzar sobre la importància de la igualtat informativa i proporcionar claus senzilles per a assolir-lo.

El manual aborda temes crucials, com la utilització d'un llenguatge inclusiu i no sexista, la visibilització de les atletes i equips femenins en la programació i la cobertura de les seues metes i competicions amb la mateixa rellevància que l'esport masculí. A més, destaca la importància d'allunyar-se d'estereotips de gènere i presentar una visió diversa i realista de l'esport femení. Aquesta guia vol donar eines per a fer un ús de les imatges de les dones esportistes lliures de sexisme, sexualització i banalització,

per tal de no caure en els paranys del *clickbait* i d'algunes rutines de producció tòxiques per al periodisme de qualitat.

El tractament de l'esport femení en els mitjans de comunicació és un tema de vital importància en la lluita per la igualtat de gènere en l'àmbit esportiu i en la societat en general. El compromís dels mitjans de comunicació i dels mateixos actors de l'esport femení és fonamental per a avançar cap a una societat més igualitària. Amb una comunicació efectiva, lliure d'estereotips i amb el reconeixement del talent i esforç de les atletes femenines, podem construir un futur on l'esport siga un exemple d'equitat i inclusió.

Comissió Executiva.

(p)
**Unió de
Periodistes
Valencians**

Índex

Introducció	10
Sobre aquest manual	12
El que diuen les dades: quantitat i qualitat	14
Tot per l'audiència	17
La temporada és llarga	18
Recomanacions	20
1. I si foren homes?	21
2. Esport, esport masculí i esport femení	22
3. Masculí genèric	23
4. Amb nom i cognom	24
5. Propietat de ningú	26
6. Dones, esportistes i professionals	27
7. La paraula que tries	28
Verbs: l'acció	29
Adjectius: la valoració	30
Llenguatge sexista	31
Enfocament sexista	32
Amb la mateixa passió	33

8. Amb veu pròpia	34
No són expertes en gènere	35
9. Això no toca	36
Diversitat sexual	37
10. Guanyar i perdre	38
11. L'home com a mesura de totes les coses	39
12. Condicions desiguals	43
13. Maternitat i conciliació familiar	44
14. Altres professionals de l'esport	46
15. El poder de la imatge	47
16. Redaccions diverses	51
Llista de comprovació	53
Fonts	54
Col·laboracions	55

Introducció

L'esport femení ha experimentat una vertadera revolució en els últims anys: això és innegable. I el seguiment per part de les aficions també. Si fa poc més d'una dècada ens hagueren dit que hi hauria milers de xiquetes, i de xiquets, que somien amb la samarreta d'una jugadora de futbol o de bàsquet ens hauria costat de creure. Però està passant.

—

I, tot i això, tot i la popularitat creixent dels esports practicats per dones i la fama i renom d'algunes d'aquestes esportistes, el seguiment que fan bona part dels mitjans de comunicació, tant generalistes com especialitzats, continua sent clarament decebedor.

No només pel poc espai que li dediquen, sinó també per la qualitat de la informació que elaboren i, sobretot, per la perpetuació d'estereotips i d'una visió sexista que encara ara trobem més sovint del que seria desitjable.

Responsabilitat dels mitjans de comunicació

Els mitjans de comunicació no són altaveus neutres ni neutrals, ja ho sabem. La decisió d'incloure, o no, determinades notícies i el tractament que se'ls dona té un impacte directe en l'audiència. I, en el cas de l'esport femení, aquest impacte és determinant.

Com més es parla d'un equip, d'un esport o d'una atleta, més interès desperta entre les persones aficionades. I, quanta més afició, més possibilitat d'aconseguir espònsors i suport que ajuden a millorar les condicions i els resultats esportius i,

per tant, més atenció dels mitjans. És una roda que es retroalimenta constantment, però que va també més enllà.

Perquè informar sobre l'esport femení suposa a més visibilitzar dones valentes, lluitadores, fortes i empoderades, que tenen ambició i s'esforcen pel que volen. I això és un referent imprescindible per a tota la societat: dones i xiquetes, homes i xiquets.

El tractament que fan els mitjans de comunicació de l'esport femení és, per tant, una peça clau en la percepció i la configuració de la societat que tenim i que volem.

L'objectiu principal d'aquest manual és ajudar les persones professionals de la comunicació a millorar aquesta cobertura i el seu enfocament. Però no només: també pot donar eines a esportistes i públic en general per desenvolupar una visió crítica de com s'informa, com s'hauria d'informar i exigir que es faça de manera correcta, respectuosa i igualitària.

Sobre aquest manual

Aquest manual naix d'una proposta de l'empresa Teika i de la Unió de Periodistes Valencians amb l'objectiu d'oferir als mitjans de comunicació una sèrie de pautes a l'hora d'informar de l'esport femení i les dones esportistes.

—

La finalitat principal és, per tant, proporcionar recomanacions clares i directes que els i les periodistes i altres professionals de la comunicació (càmeres, fotografia) puguin consultar i aplicar de manera senzilla.

El manual es divideix en diversos capítols: un per cada tipus de "problemàtica" en la cobertura de l'esport femení, amb exemples reals i recents. I, sobretot, amb suggeriments per enfocar-los d'una altra manera i aconseguir una cobertura menys sexista i més igualitària.

Metodologia

Per a elaborar aquest manual s'han consultat diverses fonts expertes i professionals (trobareu el llistat complet més endavant): des de conferències a debats de televisió, estudis acadèmics, guies i manuals d'entitats esportives o de grans grups d'imatge i comunicació. Evidentment, també s'han consultat diversos mitjans de comunicació, tant de paper com digitals, ràdios i televisions.

Però, a més, s'ha volgut comptar amb l'opinió de les persones que més saben sobre aquest tema: professionals de l'esport i del periodisme esportiu. En el procés

d'elaboració d'aquest manual es va redactar un ampli qüestionari i es va convidar a participar a una cinquantena de persones, com ara esportistes de primer nivell i de categories inferiors, cossos tècnics i directives, periodistes i equips de comunicació de clubs esportius. Totes aquestes consideracions han aportat una mirada àmplia i variada i han ajudat a detectar les preocupacions, la resignació i fins i tot la indignació que sovint causa la cobertura actual de l'esport practicat per dones. Però també ha donat peu a l'esperança i a pensar que les coses es podrien fer d'una altra manera.

Perquè si hi ha una resposta pràcticament unànime és que el tractament de l'esport femení pot i ha de millorar. Esperem que aquest manual ajude a fer-ho possible.

El que diuen les dades: quantitat i qualitat

A tot el món s'han fet estudis sobre la cobertura de l'esport femení als mitjans de comunicació i, sorprenentment (o no), les xifres són molt semblants a tot arreu.

—

Com a exemple, segons un estudi del Consell d'Europa, més del 85% de la informació esportiva del conjunt dels mitjans de comunicació està dedicada a l'esport masculí. L'esport femení rarament arriba al 10% (tret de moments excepcionals com la celebració dels Jocs Olímpics), i l'aparició a les portades continua sent quasi inexistent. En termes generals, la cobertura de l'esport masculí és 20 voltes més gran.

A la ràdio i la televisió els percentatges són similars, i en pràcticament tots els països. Ho il·lustra clarament un cas concret: la concessió de la medalla d'or a l'equip femení de bàsquet dels Estats Units durant els Jocs Olímpics de Tòquio va ocupar mig minut als informatius del seu país; la del masculí va tindre mitja hora de cobertura en horari de màxima audiència.

I això ocorre quan parlem de l'alta competició: en categories inferiors els resultats són encara més dramàtics.

Javi Guerra se exhibe en la media maratón de Santoña

El segoviano vence la prueba con un tiempo de 1.04.30. Entre las féminas, Alejandra Sánchez se impuso a la atleta local Dolores Marco

El Diario Montañés, 4-06-2023

Breus i sense signar

Aquest gran desequilibri no es limita només a la quantitat de notícies, també a les línies o minuts que es dediquen a l'esport femení. Els estudis sobre els principals diaris esportius espanyols han detectat que el 80% de les informacions relatives a l'esport femení ocupen menys d'un quart de pàgina. De fet, la gran majoria d'aquestes notícies són breus, ni tan sols van signades i sovint són només un quadre de resultats que complementa la informació "principal" dedicada a l'esport masculí.

És més, en competicions mixtes, com ara una maratón que se celebra el mateix dia i a la mateixa hora en les dues categories, o en el lliurament de premis com el Baló d'Or, és habitual que es parli primer del resultat dels homes i que les dones apareguen només en el subtítol o un paràgraf al final. A més, a l'hora de triar la imatge, majoritàriament la protagonitzen ells.

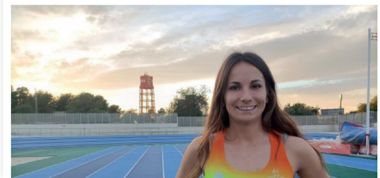
Kelvin Kitpum y Amane Beriso, ganadores del Maratón de València 2022

Esta prueba deportiva cierra este año 2022 con marcas de récord que han convertido a Valencia en la tercera ciudad más rápida del mundo

Valencia Extra, 04-12-2022

Aouchar y McKnight, favoritos en el Campeonato Autonómico de maratón

El Maratón de Valencia Trinidad Alfonso incluye también esta competición que contará con algunos de los mejores maratonianos de la Comunitat

Las Provincias, 30-11-2022

Prensa regional i esportiva, mitjans alternatius i xarxes socials

Els estudis¹ indiquen també que la premsa regional dona més cobertura a l'esport femení que la generalista d'àmbit nacional, sobretot en aquelles ciutats i regions on compten amb algun equip o esportistes destacades.

Per altra banda, en els últims anys han aparegut diversos mitjans digitals alternatius centrats quasi en exclusiva al seguiment de l'esport femení, incloent-hi modalitats minoritàries i no només les més populars com el futbol, el tenis o el bàsquet. *La Tarjeta Morada* i *Visibilias* són alguns bons exemples.

Òbviament, les xarxes socials són també un gran altaveu, tant per als mitjans com per a les informacions que difonen directament els clubs o les esportistes, i milers de persones aficionades.

Aquest manual no pretén abastar un àmbit tan gran, tot i això sí que caldria tindre en compte que les recomanacions fetes per a mitjans i periodistes haurien d'aplicar-se també en les seues xarxes socials. I això inclou valorar el significat que es desprén de tots els nivells del missatge, fins i tot les emoticones.

Twitter del diari *Marca*, 08-08-2016

Twitter del Levante UD Femeni,
23-05-2023

¹ Per exemple: Apple Tree y Rebold (2023). *La visibilidad del deporte femenino en los medios de comunicación* [PDF].

Tot per l'audiència

Un dels arguments habituals quan es planteja la falta de cobertura de l'esport femení és "que no interessa". Però, és cert? A qui no interessa?

Sovint es continua pensant que el públic majoritari dels esports i de la informació esportiva són homes i per això es perpetua una perspectiva androcèntrica, clarament adreçada a una audiència masculina.

Però allò cert és que això ja no és ben bé així: cada volta són més les dones que segueixen l'esport en general i el femení en particular. Les aficions són diverses i el periodisme esportiu ho ha de tindre en compte.

Aragón TV va apostar per la retransmissió dels partits de bàsquet de l'equip femení de Casademont Zaragoza durant tota la temporada 2022-23. El resultat han estat pics d'audiència destacats i una major assistència de públic al pavelló.

La final de la Copa de la Reina va ser la retransmissió més vista en tota la història de la cadena, amb un 25,5% de *share*. L'assistència de públic, amb 10.800 persones, és el rècord d'un partit de bàsquet femení a Espanya.

La persona al capdavant de la decisió de retransmetre tots els partits, per cert, era una dona.

El baloncesto femenino se convierte en uno de los contenidos más vistos de Aragón TV

3/05/2023

La brillante temporada del Casademont Zaragoza ha alcanzado audiencias de hasta el 25%.

Los partidos de la Copa de la Reina están entre los contenidos con mayor alcance de la cadena esta temporada.

La audiencia del baloncesto en la actual temporada se ha duplicado respecto a la anterior.

CARTV, 03-05-2023

La temporada és llarga

La petició unànime de les professionals de l'esport que hem consultat és clara: que s'informe de l'esport femení durant tot l'any, no només quan s'arriba a la final.

Limitar la cobertura d'una competició esportiva als últims partits o al moment final és clarament insuficient. I, a més, impedeix valorar el resultat perquè no s'ha comptat amb un seguiment del context, les lesions, els resultats de la resta d'equips...

En esports minoritaris pot arribar a passar que només se'n parla un dia cada quatre anys: quan es competeix en els Jocs Olímpics si s'han pogut classificar. La resta del temps són totalment invisibles.

Mentrestant, una mínima anècdota d'un entrenament de futbol masculí pot ocupar diversos minuts de ràdio i televisió en una sola jornada. La comparació és abismal.

També es important la qualitat de la cobertura: horaris de partits, equip humà, tècnic i de so per a les

retransmissions, canal en el qual s'emet (si és un canal i no, com passa sovint, només per web), posició de les notícies dins un mitjà escrit (quants clics calen per arribar a la informació des de la portada?)...

Les diferències es noten també en l'enfocament de la informació: de vegades es troba a faltar certa documentació prèvia o un major coneixement per part de les persones encarregades de cobrir la informació.

Professionals de la comunicació han remarcat que no sempre és fàcil trobar les dades. I per això cal una implicació més gran també per part de clubs i federacions per facilitar la tasca informativa.

L'esport femení és una font inabastable de temes d'interès periodístic, com el masculí: resultats, lesions i recuperacions, fitxatges, patrocinis...

A més, ofereix moltes oportunitats de reportatges en profunditat, perfils de jugadores i documentals que els mitjans no estan aprofitant.

Recomanacions

I si foren homes?

1

En realitat, informar de manera igualitària de l'esport masculí i del femení hauria de ser fàcil: només cal comparar si s'està fent de la mateixa manera.

S'estan remarcant els mateixos aspectes en la notícia? S'apliquen els mateixos criteris a l'hora de parlar (o no) de l'aspecte físic, la indumentària, les relacions personals o el resultat esportiu per a ells i per a elles?

—

Recomanació:

Preguntar-nos si utilitzariem exactament el mateix tractament si parlàrem d'esport d'esport masculí o d'un esportista home. I si és que no, pensar per què i si està justificat fer-ho de manera diferent.

Consell: canvieu el gènere de l'equip o de l'esportista protagonista de la notícia. Si alguna cosa

grinyola en passar-ho al masculí, probablement tampoc s'hauria d'expressar així en femení.

Esport, esport masculí i esport femení

2

Durant dècades havíem assumit que quan es parlava d'esport, en genèric, ens estàvem referint únicament a l'esport masculí. En el cas del femení calia explicitar-ho de manera constant: futbol i futbol femení, handbol i handbol femení...

Aquesta formulació pressuposa que l'esport és una activitat eminentment masculina, i que el fet que hi haja categories femenines és una raresa, una excepció, el que se n'ix de la norma. És el reflex d'una òptica sexista que pren com a referent l'esport practicat per homes i subordina el que fan les dones com una categoria inferior.

Continua havent molts estereotips sobre l'esport masculí i femení. Així, no es percep de la mateixa manera l'halterofília que la natació sincronitzada, per posar dos exemples extrems (i que tenen competició en les dues categories: masculina i femenina).

Aquesta consideració de disciplines "més d'homes" i "més de dones" té conseqüències a molts nivells perquè condiciona les famílies a l'hora de triar activitats físiques extraescolars, agreuja l'abandonament de la pràctica esportiva en l'adolescència, dificulta trobar patrocinis, etc.

Recomanació:

Opció 1: Usar la doble fórmula "esport masculí" i "esport femení": si es parla del "Barça femení", també s'hauria de parlar del "Barça masculí" i no només del "Barça" per a referir-se a l'equip dels homes.

Opció 2: No usar la fórmula "esport femení", sinó només "esport", i que el contingut de la notícia faça evident a quin equip es refereix: "les jugadores", "les finalistes", nom de l'esportista, etc.

Evitar l'ús d'esport com a genèric vs. "esport femení" com a específic.

Sort desigual per al València Basket a Gran Canaria

Les de Rubén Burgos guanyen l'Spar Gran Canaria (72-92) i seran caps de sèrie en la Copa de la Reina. Els de Mumburú cauen contra el Gran Canaria (95-89) i a hores d'ara estan fora dels llocs de Copa

À Punt Mèdia, 27-12-2022

Cadena Ser, 27-04-2023

Masculí genèric

3

Com en tot tipus d'informacions, és recomanable evitar el masculí genèric quan s'està fent referència a homes i dones conjuntament per tal de no invisibilitzar-les, i molt especialment quan es poden crear confusions. En aquests casos es aconsellable optar per fórmules neutres o inclusives.

Recomanació:

Optar per fórmules neutres o inclusives sempre que siga possible.

Alguns exemples:

1. els esportistes → les persones esportistes
2. els aficionats → l'afició
3. els tècnics → el cos tècnic
4. els directius → la directiva
5. els directors esportius → la direcció esportiva
6. els àrbitres → el cos arbitral
7. els que vulguen seguir el partit → qui vulga seguir el partit
8. els 6 guanyadors (si inclou homes i dones) → les 6 persones guanyadores
9. els integrants de les seleccions rebran una prima... → cada integrant de les seleccions rebrà una prima...

En alguns casos s'utilitzen expressions masculines en informacions o retransmissions d'esport femení: traduir MVP com a “jugador” més destacat, expressions del tipus “falten homes en el centre del camp”, “defensa home a home”...

O bé s'usen paraules en masculí o s'afegeix l'adjectiu “femení” en lloc de feminitzar la paraula: la “tècnic” de l'equip, l'àrbitre femenina” (“àrbitra” és correcte).

Amb nom i cognom

4

Encara que sembla mentida, no és infreqüent trobar exemples en què les dones esportistes no són identificades pel seu nom i cognom.

L'ús del nom propi, sense cognom, pot tindre la intenció de transmetre proximitat amb les esportistes, però en realitat causa l'efecte contrari.

Dir només el nom les diferencia del tracte que solen rebre els esportistes homes, infantilitza les esportistes dones i resulta poc seriós en un context periodístic.

Recomanació:

Utilitzar sempre el nom i cognom de les dones esportistes, com a mínim en els titulars de les notícies.

En textos llargs, reportatges amb un perfil més personal i en retransmissions esportives pot resultar adequat, per tal d'evitar repeticions, alternar entre el nom, el cognom o fins i tot un diminutiu (sempre i quan siguin apel·latius respectuosos i es

tinga la seguretat que a la persona implicada, home o dona, no li molesti: Conchita Martínez o Carlitos Alcaraz).

TENIS

Garbiñe: una prórroga con aroma a despedida

La hispanovenezolana, que ya no cuenta en su banquillo con Conchita Martínez, estará por debajo del puesto 200 y cerca de los 30 años ante un hipotético regreso después de Wimbledon

JAVIER MARTÍNEZ
@JavierMartnez5

Actualizado Miércoles,
12 abril 2023 - 23:08

f t i

Ver 24 comentarios

andesa Ven a Endesa con un 20% dto en el consumo de luz. Contrata ya. Para ser eficiente y ahorrar en toda cuenta.

Garbiñe Muguruza, en los Juegos de Tokio. Ramón Navarro Marca

El Mundo, 12-04-2023

A / MUNDIALES

Una esquiadora iraní quiere demostrar que en su país también hay nieve

Abali (Irán) (AFP) - Enfundada en un anorak blanco, con casco blanqueño, y gafas de sol multicolores, Atefeh Ahmadi, la única esquiadora iraní clasificada para los Juegos Olímpicos de invierno de Pekín-2022, finaliza su jornada de entrenamiento en su pueblo natal, a pies de la montaña Abali, al este de Teherán.

Primera modificación: 02/02/2022 - 14:52 Última modificación: 02/02/2022 - 14:50 4 min

France 24, 02-02-2022

Atefeh Ahmadi: la única mujer de Irán clasificada a los Juegos Olímpicos de Invierno Beijing 2022

Caracol TV, 02-02-2022

infobae.com

PLAYFÚTBOL

f t e w s

INTERNACIONAL

Messi, Higuaín y una mujer, candidatos al mejor gol del año en Europa

La UEFA, como suele hacer a esta altura del año, dio a conocer los nominados al mejor tanto de la temporada. Dentro de los 10 preseleccionados, se destacan las presencias de dos argentinos y tres perlitas

Infobae, 27-06-2016

Propietat de ningú

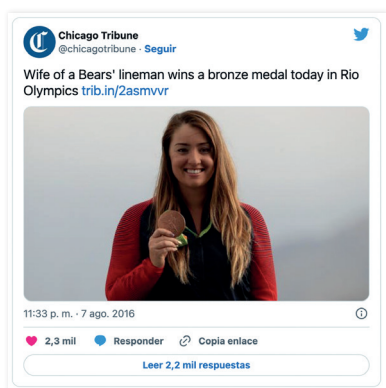
5

En alguns casos es parla de les dones esportistes en relació a altres persones (homes, habitualment): la parella de, la filla de, les d'aquell entrenador o seleccionador...

D'aquesta manera, es remarca més la dependència cap a un home que el seu propi protagonisme com a atleta, tot i que els mèrits són d'elles, no dels homes que les envolten encara que puguen tindre un paper determinant en el seu rendiment esportiu.

Recomanació:

Evitar aquest enfocament. La dona esportista ha de ser el subjecte principal de la notícia i no descrita en relació a una altra persona.

Twitter del *Chicago Tribune*, 07-08-2016

El Mundo Deportivo, 03-08-2021

Twitter del diari *As*, 19-08-2016

Dones, esportistes i professionals

6

De vegades, en un intent de familiaritat, es fa referència a les esportistes com a xiques, xiquetes o xicones. Fins i tot encara es troben exemples on es parla de senyores o "fémimas".

Recomanació:

Per a un tracte igualitari, millor usar un vocabulari equivalent al que s'utilitza en l'esport masculí: "homes" i "dones". Només si s'usa "xics" serà adequat parlar també de "xiques" en un context similar.

Sobretot, cal evitar les fórmules que infantilitzen i resten valor a l'esport femení.

ATLETISMO

Diego de la Fuente y Yolanda Villalba ponen su sello a la Media Maratón del Guadajoz

• El atleta del Durco Lucena se impone en un ajustado final en Castro del Río a Diego Tirado
• En féminas, la del Trotasierra fue secundada en el podio por Sigrid Averland y Eva María Tarilla

El Día de Córdoba, 01-05-2023

Les dones esportistes mereixen reconeixement pel seu resultat esportiu, no només pel fet de ser dones. En algunes notícies es parla més

de quantes dones han participat o practiquen un esport concret, o de les dades d'assistència a un partit, que dels detalls tècnics de l'encontre. És evident que són dades interessants però no poden restar importància al que la informació esportiva ha de destacar.

Independentment de si els esports que realitzen tenen reconeixement professional o no (això és un altre tema), les dones esportistes (com els homes) tenen una dedicació seriosa i compromesa.

Cal informar amb rigor, valorar el seu rendiment esportiu i les seues accions sense paternalisme ni actituds de condescendència cap a les esportistes o els equips femenins.

Igualment, cal anar amb compte amb el to de les transmissions on col·laboren com a comentaristes exjugadors o persones molt properes als equips, ja que una familiaritat excessiva pot minvar la imatge de professionalitat de l'esport femení.

La paraula que tries

7

Cada paraula que s'escull a l'hora de parlar de l'esport femení pot contribuir a reforçar els estereotips socials sobre homes i dones: força, potència, velocitat, agressivitat i ambició per a ells; tendresa, delicadesa, debilitat, passivitat o estar prima per a elles.

Pot semblar un plantejament exagerat o reduccionista, però els exemples continus demostren que aquest binarisme segueix funcionant. Als esportistes se'ls presenta des d'una perspectiva heteropatriarcal d'ideals heroics masculins. A les esportistes, tot i trencar dia a dia amb els estereotips que se'ls pressuposen, sovint se les intenta encasellar amb el que tradicionalment s'ha esperat de les dones.

Titulars sobre la bellesa de les jugadores, dedicar més línies sobre l'aparença física o les relacions sentimentals que a la tècnica i els resultats o usar qualificatius masculistes és encara ara més habitual del que caldria esperar.

- **Verbs: l'acció**
- **Adjectius: la valoració**
- **Llenguatge sexista**
- **Enfocament sexista**
- **Amb la mateixa passió**

Verbs: l'acció

—

Un estudi de la Universitat de Cambridge va analitzar més de 160 milions de paraules durant els Jocs Olímpics de Rio 2016 i va identificar els verbs més utilitzats a l'hora de parlar de l'esport masculí i femení:

Homes: derrotar, guanyar, dominar, disputar, triomfar.

Dones: competir, participar, lluitar, esforçar-se.

És evident que el sentit que transmeten no és el mateix.

—

Recomanació:

Intentar usar el mateix vocabulari a l'hora de parlar d'esport masculí i esport femení.

En cas de dubte, recordem la recomanació inicial d'aquest manual: com ho diríem si parlàrem d'homes?

Adjectius: la valoració

L'estudi de la Universitat de Cambridge també va detectar els adjectius més freqüents per a parlar dels i de les esportistes en els Jocs Olímpics:

Homes: ràpid, fort, gran, real, fantàstic.

Dones: edat, major, embaràs, casada, soltera.

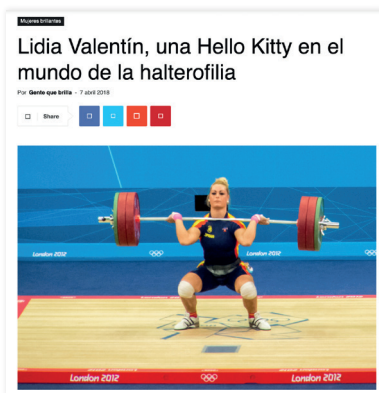
La diferència és impactant.

Recomanació:

Centrar-se a parlar de la vessant esportiva, no de l'edat, la vida personal o altres circumstàncies de la vida de les atletes. Evitar els detalls que no tenen relació amb la seua professió.

Triar adjectius que es poden aplicar a la pràctica esportiva d'homes i dones: fort/a, ràpid/a, extraordinari/a, fabulós/a, dinàmic/a, àgil, excepcional, determinat/da, dominant, en forma...

Evitar descripcions que només se solen aplicar a un dels dos gèneres: viril, guapa, femenina...

Gente que brilla, 07-04-2018

Llenguatge sexista

Són exemples de llenguatge sexista:

Parlar de les jugadores amb termes com: atractiva, espectacular, rossa, trencadora, bonica, adorable, coqueta, musa, sexy, ben proporcionada, grosseta, amb/sense gràcia, ventafocs, “com un home”, “sense gota de testosterona”...

Referir-se a les atletes de natació sincronitzada com “sirenetes” o altres casos similars.

Clarín Deportes

Diez caras bonitas que se verán en Río

Son atletas de alto rendimiento y dueñas de una belleza absoluta.

03/08/2016 12:01 / Clarin.com Deportes / Actualizado a 03/08/2016 12:01

Clarín, 02-08-2016

El Mundo

España Opinión Internacional Economía Sociedad Deportes Cultura Ciencia Tecnología Tv Más

Inicio · LOC · Portada Casa Real Celebridades Famosos

La lista de las atletas olímpicamente atractivas

Río de Janeiro. ¿Qué nervios! Si en Londres tuvimos a las Spice Girls en la inauguración, esta vez podremos ver a la top Giselle Bündchen. Pero que no se acomode la modelo que estas Olimpiadas viene fuerte de serasopel.

23/08 DEL RÍO Actualizado: 03/08/2016 12:24 Horas

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 > >>

Two photographs of female athletes in swimwear: one on a boat and one in a bikini against a blue sky.

El Mundo, 02-08-2016

La Vanguardia, 14-02-2018

Eurosport Italia, 09-08-2016

Enfocament sexista

Són exemples d'actituds sexistes:

- Destacar que les esportistes enfronten una competició "sense por": precisament posa l'accent en considerar-ho un fet excepcional.
- Referir-se a l'ambició o agressivitat en el joc d'una dona de manera sorpresa o despectiva, com si no haguera de fer-ho.
- Referir-se de manera diferent a un mateix fet depenent de si es tracta de dones o d'homes esportistes: elles ploren d'emoció, ells no han pogut evitar emocionar-se (tot i que també es veuen les llàgrimes).
- Donar més cobertura i visibilitat a dones esportistes que s'ajusten als cànons de bellesa i invisibilitzar les dones amb cossos més musculats o altres perfils estètics.

Amb la mateixa passió

Les professionals de l'esport consultades han destacat que, en alguns casos, la forma d'explicar l'esport masculí i femení és molt diferent pel que fa a la passió i implicació de periodistes i comentaristes.

En el cas de l'esport masculí, la narrativa sol ser emocionant i potent, amb una forta càrrega d'entusiasme i amb un suport evident per part de les persones que en parlen.

En l'esport femení moltes vegades la narració és més avorrida i simplista, amb menys implicació, "com si fora una obligació".

Caldria plantejar-se, potser, la possibilitat d'un terme mig (al cap i a la fi, si s'està informant seria bo mantindre cert nivell d'imparcialitat) i, en qualsevol cas, igualar-ho per a l'esport masculí i el femení.

Amb veu pròpia

8

El poc espai que es dedica a informar de l'esport femení dificulta la inclusió de declaracions directes de les dones esportistes, tant en mitjans escrits com en audiovisuals. I, en les ocasions que se'ls dona veu, encara continua havent preguntes fora de lloc en entrevistes, presentacions, lliuraments de premis o altres actes on reben certa atenció mediàtica.

Les esportistes poden parlar per elles mateixes, però cal oferir-los aquesta oportunitat de manera professional i respectuosa.

Algunes esportistes han explicat que sovint enfronten les entrevistes amb nerviosisme pel temor al fet que els pregunten per temes inadequats.

Són conscients que no poden desapropiar les escasses ocasions que tenen un micròfon al davant, però tampoc no volen haver de contestar sobre temes que no venen al cas.

La manca de veus femenines en la cobertura informativa no es limita només a les esportistes: també hi ha expertes i tècniques, i aficionades, que encara estan molt lluny d'aparèixer als mitjans en igualtat de condicions que els seus equivalents masculins.

Recomanació:

Augmentar les declaracions i entrevistes de les dones esportistes.

Evitar preguntar per relacions personals (parella, fills, família...), si pensen ser mares o altres temes no vinculats a la seua dedicació esportiva, a no ser que la persona entrevistada ho mencione.

El Mundo, 10-08-2015

“Novio no tenemos aún, ¿no?": la entrevista de Onda Cero a la campeona del mundo de boxeo

Joana Pastrana acudió al programa

El Transistor,

que dirige José Ramón de la Morena, a hablar de su reciente éxito, pero varias preguntas replicaron tópicos machistas

De la Morena habló de lo que pesaba el cinturón de campeona, que "tiene los dos espejitos estos que te sirven para maquillarte, lo pones encima de la mesilla, y te das dos retoquitos"

Micromachismos 27 de junio de 2018 - 12:26h

Eldiario.es, 27-06-2018

La futbolista Ada Hegerberg gana el primer Balón de Oro para una mujer y el presentador le pregunta si sabe bailar 'twerking'

Era la primera vez que la revista France Football entregaba el prestigioso galardón a una jugadora femenina y tuvo que escuchar esa pregunta tras recogerlo del copresentador, el DJ Martin Solveig

La noruega Ada Hegerberg instantes antes había dado un discurso pidiendo "a todas las niñas del mundo" que "por favor" creyeran en sí mismas. Respondió a Solveig un cortante "no"

Dijo primero que era solo "una broma". Luego pidió disculpas y lo achacó a su mal inglés. En la última versión ha reiterado las disculpas y explicado que era "en contraste" con la canción que le tenía preparada, a ella y a cada premiado

Micromachismos 4 de diciembre de 2018 - 10:39h

Eldiario.es, 04-12-2018

No són experts en gènere

Sovint es pregunta a les dones esportistes sobre temes directament relacionats amb el gènere i la igualtat. Cal recordar que són dones esportistes, no experts en aquest tema. I, si als homes no se'ls demana opinió en aquest sentit, per què a elles sí?

Recomanació:

A l'hora d'entrevistar esportistes o el seu entorn, o en comentarís sobre la competició, cal evitar preguntes i declaracions en torn al gènere. No tenen per què saber entorn del tema.

Això no toca

9

L'estudi de la Universitat de Cambridge destaca també que pràcticament la totalitat de les informacions sobre els homes esportistes se centren... en l'esport.

En canvi, les que parlen de les dones esportistes dediquen més espai a l'aspecte físic, la roba que porten i la vida personal que a la seua dedicació professional. L'estètica queda per damunt dels resultats.

Recomanació:

Tindre present en tot moment quin és l'interés informatiu.

No restar espai o minuts a parlar de la pràctica esportiva per a incloure altres temes no relacionats i deixar aquestes qüestions per a reportatges amb més profunditat, si s'escau.

El Mundo Deportivo, 13-06-2023

Diversitat sexual

La diversitat sexual ha passat de ser un tema tabú a ser àmpliament visible en l'esport femení. Són moltes les esportistes que es mostren obertament lesbianes o bisexuals. Però, quan i com cal parlar-ne des d'un punt de vista periodístic?

—

Recomanació:

Mencionar l'orientació sexual de manera natural (com es parlaria de qualsevol persona i la seua parella, sense destacar-ho) quan tinga interès informatiu: en el dia contra l'homofòbia en l'esport, quan una jugadora recull un premi acompanyada de la dona, si alguna atleta fa una declaració explícita sobre el tema...

Respectar la visibilitat de les esportistes: no és tasca periodística fer pública una relació (ni heterosexual

ni homosexual). Un criteri podria ser fixar-se en la pròpia exposició que fan les (i els) esportistes en les seues xarxes socials: si en parlen obertament o no, i en quins termes.

Guanyar i perdre

10

L'objectiu de tota competició esportiva és guanyar. I quan algú guanya, algú altre perd; quan algú obté la medalla d'or, altres s'han quedat pel camí. I tot això cal explicar-ho de la mateixa manera quan es parla d'esport masculí i d'esport femení.

Algunes de les persones que han oferit la seua opinió per a aquest manual remarquen que, en les derrotes de l'esport femení, el llenguatge és molt més condescendent i edulcorat que en el cas del masculí. Es fa èmfasi en l'esperit d'equip i en la participació i, d'alguna manera, es resta importància al fet de no haver aconseguit els objectius.

Altres esportistes han explicat que, tot i fer declaracions sobre l'ambició d'un equip abans d'una final, de la fam de guanyar i dels aspectes tècnics que han preparat,

l'elaboració final de les notícies obvia aquests comentaris i se centren en l'esperit de superació, les dificultats fins arribar a aquest moment i en la unió del vestuari. Es remarquen, per tant, els valors tradicionalment associats a les dones i s'invisibilitzen els que s'entenen com a més masculins.

Recomanació:

Oferir la informació de la manera més objectiva possible, tant quan es guanya com quan es perd.

No defugir les derrotes i les errades.

Són dones esportistes, no nines de porcellana: gestionar el fracàs és part del joc i ho ha de ser també en el tractament informatiu.

L'home com a mesura de totes les coses

11

La informació esportiva ha contribuït a perpetuar l'esport masculí com l'únic existent, el superior, el desitjable i model de referència global. Però això ja no hauria de ser així.

Comparar el rendiment o les característiques físiques de dones i homes en aspectes concrets d'un esport (velocitat del colp en tennis, fer o no mates en bàsquet...) per destacar que “els homes sempre més” no té cap sentit. Cada competició té les seues particularitats i aquestes simplificacions no beneficien ningú.

A més, mai es planteja en el sentit contrari, perquè el terme de comparació és sempre la figura masculina: qui “guanyaria” en una comparació sobre flexibilitat en esports on aquesta és una característica determinant?

Recomanació:

Evitar comparar els resultats d'esportistes homes i dones sense contextualitzar.

Buscar referents femenins quan es parla de dones esportistes.

No preguntar a les dones esportistes únicament pels seus referents masculins (i considerar preguntar als homes també pels seus referents femenins).

Imagineu el titular: “Un tenista de Múrcia, la nova Serena Williams”.

Sona ridícul? Doncs una manera molt habitual de parlar de les dones esportistes: sempre amb figures destacades... de l'esport masculí. Segur que hi ha altres maneres de destacar el seu futur prometedor sense haver de limitar-se a comparar-les amb un home.

Djokovic hace historia y se convierte en tenista con más Grand Slams

El serbio ha ganado en Roland Garros y ya es el tenista con más títulos de Grand Slam, superando a Nadal con 23

Mon Esportiu,
11-06-2023

...

Un efecte col·lateral de considerar l'esport masculí com a l'única mesura vàlida de comparació és oblidar-se de les dones que han destacat més que els homes.

Dos exemples recents del món del tennis ho expliquen a la perfecció: el rècord de *grandslams* estava encapçalat per Margaret Court i, tot i així, mitjans de tot el món destacaven Rafa Nadal o Novak Djokovic com a tenistes amb més títols. (Les crítiques en aquest sentit han fet rectificar i incloure el terme "masculí" per a aclarir-ho).

Per altra banda, Andy Murray va haver de corregir un presentador de la BBC que es va a referir a ell com la primera persona en guanyar dues medalles d'or en uns Jocs Olímpics per recordar-li que les germanes Williams en tenen quatre cadascuna.

☰ SER

Elige tu emisora

Carrusel Deportivo

Tenis

Djokovic conquista Roland Garros y se convierte en el tenista masculino con más Grand Slam tras superar a Rafa Nadal

El serbio se impuso a Casper Ruud por 7-6, 6-3 y 7-5

Cadena Ser, 11-06-2023

Final Roland Garros (7-6, 6-3 y 7-5)

Djokovic supera a un bravo Ruud y ya es el tenista masculino con más Grand Slams de la historia

El serbio encumbra su 23ª mayor tras desespearar a un Ruud que perdió su tercera final de Grand Slam y su segunda seguida en París. Djokovic ya es el más grande de la historia. Además, en el horizonte asoma Wimbledon, dónde ha ganado las últimas 4 ediciones. También recupera el 1.

Antena 3 TV, 11-06-2023

Rafael Nadal hace historia al convertirse en el primer jugador de tenis masculino en ganar 21 Grand Slam

Redacción
BBC News Mundo

30 enero 2022

BBC News, 30-01-2022

Diario de Mallorca

Estas son las dos tenistas que tienen más Grand Slams que Rafa Nadal

Margaret Court y Serena Williams tienen más títulos que el mallorquín quien, tras ganar su decimocuarto Roland Garros, ya ha igualado a Steffi Graf

Por: Felipe 05/06/2022

Publicado | 05/06/2022 | 08:00 | Actualizado a las 08:00

© Contraste/Agencia/Retna - J. P. / G. / S.

BALEARIA

Viaje entre islas
25% DTO.
código HOY25
RESERVA YA

Diario de Mallorca, 05-06-2022

Andy Murray reminds TV host Williams sisters have more gold medals than he does

When a BBC host incorrectly stated that Murray was the first tennis player to win two gold medals, Murray pointed to the successful Olympic careers of Venus and Serena Williams.

SI WIRE - AUG 15, 2016

SI Wire, 15-08-2016

Cultura

Andy Murray Reminds Interviewer That the Williams Sisters Won Olympic Golds First

Nick

By Nicole Silverberg
August 15, 2016

GQ, 15-08-2016

Facebook Twitter YouTube

RU: '¿Primer triple doméstico? Las mujeres ya lo consiguieron' - Guardiola corrige a periodista

Patricio Llanos, Manchester

Deportes

18 mayo, 2019 a las 09:29 GMT+02:00 · Publicado

Rutply, 18-05-2019

☰ **SER** Elige tu emisora

Muere Luis Suárez Miramontes, el primer Balón de Oro de España

El comentarista de la Cadena SER y leyenda del fútbol español ha fallecido a los 88 años

Cadena SER, 09-07-2023

ESTADIO DEPORTIVO Fútbol Polideportivo

FÚTBOL

Fallece Luis Suárez, el único Balón de Oro español hombre

Estadio Deportivo, 09-07-2023

COPE Noticias Deportes

A LOS 88 AÑOS EN MILÁN

Fallece Luis Suárez, único Balón de Oro español

El mítico exfutbolista gallego ha perdido la vida a los 88 años. En 1960 se convirtió en el único futbolista nacido en España en ganar el Balón de Oro. Ha fallecido en Milán.

COPE, 09-07-2023

MUNDO DEPORTIVO ESP

FÚTBOL INTERNACIONAL

Fallece el legendario Luis Suárez, el primer Balón de Oro español

El Mundo Deportivo, 09-07-2023

Olé Información General Inicio Noticias Deportes ESP

Murió Luis Suárez, el único Balón de Oro nacido en España

Olé, 09-07-2023

Condicions desiguals

12

Si bé el tractament periodístic de l'esport femení ha de tindre com a principi el mateix plantejament que el del masculí, no es pot obviar que hi ha alguns trets que els diferencien. Les condicions de les dones esportistes no són les mateixes que les dels homes, i això condiciona la seua dedicació, els resultats, etc.

La gran majoria de dones esportistes ha de fer un esforç extra que no es veu reflectit en els mitjans de comunicació. Explicar-ho ajuda a aportar context, a visibilitzar el tracte que rep actualment l'esport femení i pot suposar una ajuda inestimable per a poder millorar aquesta situació.

Entre aquestes desigualtats es troben les diferències (abismals) de salari, que fan que moltes esportistes dones hagen de compaginar esport i altres feines.

També les condicions d'entrenament (instal·lacions, horaris, accés a recursos, etc.), els viatges (no és el mateix desplaçar-se a una competició en autobús o amb diversos avions de baix cost amb escales que en un xàrter)...

En alguns esports minoritaris, com ara la pilota valenciana, fins i tot hi ha instal·lacions sense vestuaris per

a dones, que han d'esperar que els equips masculins acaben d'entrenar i de dutxar-se per a poder accedir.

L'esport femení tampoc rep el mateix tracte i reconeixement per part de les institucions: pràcticament mai hi ha representants d'alt nivell institucional i polític en les finals de lliga, de la Copa de la Reina, etc.

En alguns casos, les mateixes federacions esportives no contemplan en els seus protocols el lliurament de medalles a les jugadores, com va passar en la Supercopa de futbol 2023.

Polémica por la entrega de medallas a las campeonas de la Supercopa

La Federación Española de Fútbol justifica en una cuestión de "protocolo" que las jugadoras del Barcelona se tuvieron que poner a sí mismas el premio tras ganar a la Real Sociedad

El País, 23-01-2023

Maternitat i conciliació familiar

13

La maternitat i la conciliació familiar són una altra de les situacions que dones i homes esportistes afronten de manera diferent. És evident que, físicament, la maternitat biològica suposa un entrebanc en la carrera esportiva de les dones que decideixen ser mares. Però, com se n'hauria de parlar?

La maternitat de les dones esportistes ha sigut un tema tabú durant dècades. Senzillament s'assumia que no serien mares mentre practicaren esport de manera professional o d'alta competició. Fins i tot alguns contractes inclouen clàusules (il·legals) per les quals es rescindia el contracte en cas d'embaràs.

Ara encara falta una legislació específica i continuen sent moltes les que tenen por a les conseqüències que la maternitat pot tindre en la seua carrera esportiva. Tot i això, cada volta són més freqüents els casos de mares que tornen a la competició uns mesos després de tindre fills.

És una realitat i cal fer-se'n ressò, perquè calen referents també en aquest aspecte.

Las represalias por quedarse embarazadas, una gran preocupación para las futbolistas españolas

DOMINIKOS SP / NOTICIA / 20 JUN 2023 - 11:20h

20 Minutos, 29-06-2023

Recomanació:

Parlar de la maternitat de les esportistes amb naturalitat ja que suposa una parada obligatòria en la seua pràctica esportiva, no és una lesió. És un procés natural, una decisió personal i lliure.

Respectar l'elecció de cada esportista: hi ha qui vol explicar els detalls i qui prefereix retirar-se temporalment de la línia informativa.

No donar-li un protagonisme desmesurat a la maternitat: si es parla d'aquestes dones és perquè són esportistes, no només perquè han sigut mares.

WTA Tennis, 28-04-2023

Ni mares coratge ni mares dolentes

Per a una dona esportista, ser mare té un cost físic i emocional per la parada que suposa i per la pressió social a què es veu sotmesa. Si torna a competir, hi ha qui la veu com una mala mare. Si no ho fa, està renunciant a la seua passió i professió. I si els resultats esportius no són els mateixos d'abans, li plouran les crítiques.

En alguns casos es parla de les mares esportistes com si foren superheroïnes o mares coratge. Però, què té de diferent una esportista que es reincorpora al seu treball d'altres dones professionals? És molt més superheroïna una futbolista que

una infermera, una cambrera o una dona que neteja i que també tenen un component físic en les seues ocupacions?

L'arribada d'un fill o una filla afecta la vida de mares i pares, però als homes esportistes no se'ls pregunta pràcticament mai sobre la conciliació familiar ni com s'organitzen per a compatibilitzar la cura dels fills i filles amb entrenaments i competicions.

Potser és hora de començar a fer-ho per a donar un pas més cap a la igualtat.

DEPORTE Y NEGOCIO

Nadal, sobre su paternidad: "No tengo previsto que suponga un cambio en mi vida profesional"

BARCEL G. LIPOVA @barcel_gilipova 17 JUN 2022 1:13

Expansión, 17-06-2022

FUE PREGUNTADO POR LA BAJA DE LIMA POR SU PATERNIDAD

La lección de vida de Jasikevičius a un periodista: "Ser padre es lo más importante del mundo, ni títulos ni nada"

Un periodista preguntó a Jasikevičius por la baja de Augusto Lima, que acababa de ser padre, en plena semifinal por la Liga lituana. La pregunta sorprendió al técnico del Žalgiris y ex del Barça y su respuesta fue magistral: "¿Tienes hijos? Cuando los tengas, lo entenderás; es lo más importante de la vida, ni títulos ni nada".

ondacero.es
Madrid | 21.05.2017 14:55

Onda Cero, 21-05-2017

Altres professionals de l'esport

14

Al llarg d'aquest manual hem parlat sobretot de les dones esportistes, però hi ha també altres professionals de l'esport que també reben un tractament informatiu sexista i desigual.

Encara ara es remarca de manera sovint desmesurada el fet que una dona pite un partit de futbol d'alt nivell o que se li done la responsabilitat d'entrenar un equip d'homes.

És evident que "la primera dona que" té un interès informatiu, però més enllà de les pioneres, fins a quin punt cal centrar-se en aquest fet? I quin enfocament cal donar-li?

—

Recomanació:

Valorar si és noticable el fet que una dona ocupe una posició on encara tenen poca presència (arbitratge d'alguns esports i categories o com a entrenadores tant d'equips femenins com masculins), sense oblidar que el que és important és com realitzen la seua tasca.

Analitzar l'exercici de la seua funció de manera objectiva, tal i com es fa amb els homes. I no caure en l'error imperdonable d'associar les seues errades al fet de ser dones.

El País, 03-01-2002

Malauradament, els insults i desqualificacions cap a les àrbitres es repeteixen temporada rere temporada en tot tipus d'esports i categories, fins i tot en competicions infantils.

Els mitjans de comunicació tenen un paper fonamental en la denúncia d'aquests fets i de la gravetat que suposen.

El poder de la imatge

15

Tot el que hem exposat fins ací es veu reforçat, i en ocasions multiplicat, per les imatges que es trien per a il·lustrar la informació sobre l'esport femení i les dones esportistes. Triar una foto o una altra pot donar peu a una lectura sexista o sexualitzada, infravalorar el tema del qual s'està parlant, potenciar els aspectes estètics per damunt dels esportius, etc.

Com evitar-ho?

Grans organismes esportius com el Comitè Olímpic Internacional (COI) o la Federació Internacional de Bàsquet (FIBA) han publicat recentment guies de recomanacions específiques sobre el tractament de les imatges en l'esport femení.

També mitjans de comunicació com *Eurosport* o *GettyImages*, una de les agències d'imatges més importants a nivell mun-

dial, compten amb directrius pròpies.

Això dona una idea de la importància del tema. De fet, aquests documents han servit com a base per elaborar aquest apartat del manual.

Recomanació:

- Mostrar les esportistes en acció, millor que en posicions estàtiques.
- Evitar les imatges que puguin tindre una lectura sexual.
- No amagar suor, músculs, actitud desafiants i cares d'esforç: són part de l'esport.
- Triar moments que inspiren, que mostren la seua força i energia i el que són capaces de fer.
- Evitar les imatges que se centren en l'aspecte físic i detalls estètics en lloc de destacar la pràctica esportiva. Són dones esportistes, no models.
- En reportatges i entrevistes, és preferible fer les sessions de fotos amb la muda esportiva que amb roba "de carrer".
- En qualsevol cas, cal respectar l'estil de cada persona i no suggerir (ni, per descomptat, forçar mai) estètiques, pentinats o maquillatges.

Alguns homes esportistes també apareixen en alguns actes, entrevistes o campanyes publicitàries vestits "de carrer" o com a models de certes marques de moda.

La diferència és que la seua presència mediàtica és tan gran que el percentatge d'imatges seues amb roba d'esport i dins una pista és infinitament superior a aquesta altra faceta.

En el cas de les dones, que apareixen molt menys sovint als mitjans, és important potenciar la imatge com a esportistes per damunt de la de fora del camp, que és la que sol rebre més cobertura.

- Incloure també imatges d'àrbitres, entrenadores, dones del cos mèdic esportiu, directives...

...

...

- Si qualsevol esportista, home o dona, té una incidència amb la roba que deixa veure parts del cos de manera involuntària, el consell és no compartir aquestes imatges amb el mitjà per evitar-ne la difusió. El respecte a cada persona ha d'estar per damunt de tot.

Això pot passar sobretot en esports de contacte o amb el que enregistren les càmeres subaquàtiques del waterpolo, l'ús de les quals s'ha limitat en alguns casos precisament per aquest motiu.

- Prioritzar les imatges on es veu tot el cos, procurar que siguin de front i que es veja el rostre de les esportistes.
- Triar les imatges que recullen posicions i moviments realistes. Evitar aquelles on les dones apareixen com a delicades, submises, tímides o seductores (i, òbviament, no demanar-los que adopten aquestes postures per a la foto).

La Women's Sports Foundation recomana avaluar les imatges abans de publicar-les amb una sola pregunta: És una imatge que qualsevol dona, xica o xiqueta podria veure i sentir orgull com a esportista o aficionada?

Si la resposta és afirmativa, la fotografia sembla adequada.

Campeonas de Liga a lo grande (69-81)

El Valencia Basket se corona en Salamanca en un final inolvidable tras ir perdiendo de 14 al inicio del tercer cuarto y luego también billete de Euroliga.

Sergio Rodríguez

publicada el 07-05-2023 | 22:49 | actualizada el 07-05-2023

El Valencia Basket, campeón de Liga Profesional de Baloncesto. | DOMINGO GARCÍA, EFE/AG. FCB

Superdeporte, 07-05-2023

UNA MUJER DEL PUEBLO, FERNÁNDEZ

De Buñol a las estrellas

El Levante Femenino logró una clasificación para la Women's Champions League que forma parte de las páginas más doradas del club. Con José Luis Sánchez a la cabeza, el equipo superó las expectativas aunque la clave residió en la unión y el compromiso de un vestuario que es una como una familia.

Nafé Estévez

23-05-23 | 11:38

Club Deportivo Levante, el club femenino más de España y más cercano. | FERNÁNDEZ CALABRIZO

Superdeporte, 23-05-2023

←
MARCA
➤

Los siete días de Mireia

Afronta otro programa kilométrico, sin renunciar a ninguna de sus pruebas

Javier Romano sáb, 06 ago 2016 05:00:39

4

Marca, 06-08-2016

¿Existe machismo en el deporte?

• La polémica por las declaraciones de Toni Nadal rebre el debate sobre las actitudes sexistas en las distintas disciplinas.

Una jugadora de vóley playa, durante los Juegos Olímpicos de Pekín 2008.

La Vanguardia, 25-09-2014

Redaccions diverses

16

Les dades del Consell d'Europa indiquen que menys del 10% de les notícies esportives estan signades per dones periodistes. El percentatge pot variar entre mitjans, però el desequilibri és real.

Alguns estudis² afirmen que les dones periodistes tenen major sensibilització pel que fa a les qüestions d'equiparació i igualtat de gènere.

Les dones periodistes tendeixen a incloure més dones esportistes en les seues informacions. Les professionals de la informació en llocs de responsabilitat en les redaccions i els mitjans de comunicació també influeixen directament en la cobertura de l'esport femení (com hem vist en el cas de les retransmissions de bàsquet d'Aragón TV).

Recomanació:

Augmentar la diversitat també en les redaccions esportives.

Evitar la dicotomia actual per la qual els homes periodistes cobreixen i comenten esports masculins i les dones periodistes els femenins.

Denunciar l'assetjament que pateixen algunes dones periodistes.

² del Río, Paloma y Surroca, Juan Manuel (2021). *Más que olímpicas. Mujeres de dejaron huella más allá del deporte*. Timun Mas. P. 82.

El acoso diario que viven las periodistas deportivas: “Te vendría bien mandanga de la buena”

Los insultos y vejaciones son algo cotidiano en las redes sociales para las profesionales de la comunicación deportiva, como ha evidenciado la oleada de violencia verbal que recibió la periodista GolTV María Morán tras una pregunta al entrenador del Real Madrid

Eldiario.es, 09-05-2023

En les redaccions esportives tradicionalment els homes s'han encarregat de cobrir els esports masculins, majoritaris i que compten amb més seguiment. Les dones es quedaven amb els esports més “femenins”, com la gimnàstica, la natació sincronitzada o el patinatge, o bé amb disciplines minoritàries de les quals cap companya tenia coneixements previs.

La situació està canviant, però cal destacar que moltes de les dones que participen en retransmissions esportives ho fan com a reporteress (amb un perfil físic i estètic determinat) a peu de pista per aportar anècdotes o detalls més pròxims a la crònica social i no com a comentaristes expertes.

Llista de comprovació

Guia ràpida de les recomanacions més importants:

1. El tractament periodístic de l'esport femení és el mateix que es faria en l'esport masculí.
2. Les esportistes se citen amb nom i cognom.
3. Les esportistes són el subjecte de la notícia, per davant de la seua relació amb una altra persona (parella, pare, entrenador...).
4. La informació està centrada en la vessant esportiva, no en l'edat, vida personal, estètica...
5. El llenguatge és inclusiu i evita el masculí genèric.

Si s'ha usat "esport femení" també es parla d'"esport masculí"

Parlem d'homes i dones (no xiques, xiquetes...).
6. La notícia inclou declaracions de les esportistes (si s'escau).
7. La informació és objectiva i no es minimitzen les derrotes.
8. No es compara amb els resultats o referents de l'esport masculí.
9. Es parla de la maternitat amb naturalitat: no és una lesió, però suposa una retirada temporal de la competició.
10. Les imatges mostren les esportistes en acció, no se centren en l'estètica i no tenen una lectura sexual.

Fonts

AppleTree y Rebold (2023). *La visibilidad del deporte femenino en los medios de comunicación* [PDF].

Arapi, Elsa (2021). *ReimaginingSport. Pathways to Gender-balanced Media Coverage* [PDF]. Eurovision Sport.

Ballbona, Anna (2022). *Elles competeixen*. Ara Llibres.

Comité Olímpico Internacional (2021). *Directrices del COI para una representación igualitaria, justa e inclusiva en el deporte* [PDF].

Corporación RTVE (2020). *Guía de igualdad* [PDF].

Council of Europe (2015). *Handbook on the implementation of Recommendation CM/Rec(2013)1 of the Committee of Ministers of the Council of Europe on gender equality and media* [PDF].

Council of Europe (2016). *Gender Equality in Sport and the Role of Media* [PDF].

del Río, Paloma y Surroca, Juan Manuel (2021). *Más que olímpicas. Mujeres que dejaron huella más allá del deporte*. Tímun Mas.

del Río, Paloma (2023). *Una mirada histórica sobre la divulgación del deporte femenino en los medios de comunicación*. Video en YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=dYE3hVrjgB4>

Emakunde – Instituto Vasco de la Mujer (2009). *Guía de lenguaje para el ámbito del deporte* [PDF].

FIBA (2023). *FIBA Portrayal Guidelines. Gender Equal and Inclusive Representation in Basketball* [PDF].

Getty Images (2022). *Guidelines for Women & Girls in Sport* [PDF].

Gómez-Colell, Eva et al (2017). *La presencia invisible de la mujer deportista*

en la prensa deportiva española. Análisis de las portadas de Marca, As, Mundo Deportivo y Sport (2010-2015). Ediciones Complutense.

ONU Mujeres y Comité Olímpico Internacional (2021). *Perspectiva de género en el periodismo deportivo. Para una información deportiva libre de estereotipos* [PDF].

ONU Mujeres Argentina (2021). *Presentación de la guía "Perspectiva de género en el periodismo Deportivo"*. Video en Facebook. <https://www.facebook.com/onumujeresar/videos/209105154471464/>

Rojas Torrijos, José Luis (2010). *La construcción de las noticias deportivas desde una mirada androcéntrica. De la invisibilidad a los estereotipos de la mujer deportista*. Vivat Academia.

Teledporte (2023). *Conexión Vintage: 'Comentaristas RTVE, ellas'* [Programa TV].

Trujillo Alasanz, María Pilar (2021). *La invisibilización de la mujer en el periodismo deportivo digital: Estudio de caso Ruth Beitia*. Trabajo de fin de grado. Universidad de Zaragoza.

VV.AA. (2016). *Language, Gender and Sport*. Cambridge University Press.

Women Sport International (2022). WSI Webinar: *Global analysis of gender-based disparities in media coverage of elite sport*. Video en YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=1kcZb9_L3-o

Women's Sports and Fitness Foundation (2009). *Women in sport audit 2007-2008. Backing a winner: unlocking the potential in women's sport* [PDF].

Women's Sports Foundation (2016). *The Foundation Position. Media, Images and Words in Women's Sports* [PDF].

Col·laboracions

Moltíssimes gràcies a totes les persones que han col·laborat en l'elaboració d'aquest manual i que han aportat les seues opinions a partir d'un qüestionari.

(Algunes persones han preferit que no aparega el seu nom).

Mara Aparicio – *Nosotras Deportistas*

Xavi Blasco – *À Punt Mèdia*

Begoña Castillo – *Federació de Pilota Valenciana*

Alberto Chilet – *Valencia Basket*

Ricard Cobo – *À Punt Media*

Victoria Díez – *Jugadora de pilota valenciana*

Ana Durán – *Cadena SER*

Fran Escudero – *Superdeporte*

Isabel Garcia – *Exdiputada d'Igualtat i assessora en Polítiques d'Igualtat i Diversitat*

Irene Garí – *Jugadora de bàsquet*

Javier Lázaro – *Radio Marca*

Inmaculada Lidón – *El Mundo*

Marta Maicas – *Jugadora de waterpolo*

Rafa Marín – *Superdeporte*

Marta Martínez – *Jugadora de waterpolo*

Anabel Medina – *Extenista*

Paqui Méndez – *Guionista i documentalista*

Fernando Miñana – *Federació d'Atletisme de la Comunitat Valenciana*

Anna Montañana – *Entrenadora de bàsquet*

Puri Naya – *Teika*

Maite Pellicer – *Facultat de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport, Universitat de València*

Noelia Pérez López – *La Tarjeta Morada*

Cristina Ruipérez – *Periodista*

Isabel Sánchez – *À Punt Mèdia*

Susanna Soler – *Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya*

Juanjo Susin – *Entrenador de voleibol*

Juan Carlos Villena – *Las Provincias*

Carmen Zaragoza Sánchez – *La Tarjeta Morada*

(p)
Unió de
Periodistes
Valencians

teika
EL BUEN VENDING